

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

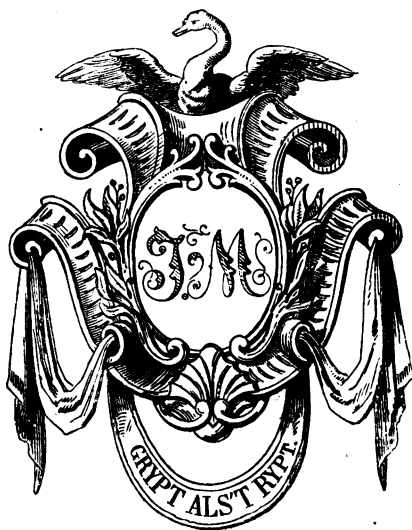
Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

TSBIBLIOTHEEK GENT

900000161231

5041 7
1 -

Aengemerckte voorvallen

Op de

Vredens Articulen

Met

P O R T U G A E L.

A N N O 1 6 6 3 .

admiral admiral

ad

admiral admiral

ad

admiral admiral

admiral admiral

Aengemerckte voorvallen op de Vredens Articulen met Portugael.

Haer Ho: Moog: hebben wel voorsien, niet alleenlijk met den Koninck van Portugael te tracteren maer oock met het Koninckrijk moghelijk (om dat alhoewel de hooge en Souveraine regeeringhe den Koninck eygen) sy wel ondericht zijn, dat alle aenvangh, ophoudingh van Oorloogh, belastinge, vergevinge van hooghe Officien; en haren aenhang, wert gedelibreert, beslooten, en vergeven, in een vergaderingh van Staten des Rijcx, waer van den Adel, geestelijcke, en Gemeynthe, de Leden presenteeren.

En dat daerom by successie van den als nu regerenden Koninck op den Prince zijnen Broeder, of om dat, dat Koninckrijk (in verghelijcknisse van Spangnien sijn altijt wreekkenden Erf-Vyand) swack en verwinneelick geoordeelt werdende, over-heert, en van Hooft veranderen-de, niet temin die Articulen sonder andere in tegaeu souden hebben naer te komen.

Dan my dunckt dat haer Hoog: Mo: in 't vervolg van die ghesachten (indien immers de sulcke de haere geweest zijn:) de vredens Articulen by de ghemelde Leden van de Staten des Rijcx, oock hadden konnen doen onderteykenen, daerle nochtans alleen by den Koninck geappro-beert en geratificeert zijn.

Dat de besprokene 80 tonnen Gouds tot voldoeninge van de geledeue schade in Brazil, haer Ho: Moog: of die van de Westindische Compagnie oyt in 't geheel of ten deele sal gheworden, en heeft geene appaerentie, noch in willen, noch in vermogen.

In 't willen, om dat door experientie alree' te veel bevonden, is datle in andere pointen van minder en meerder belang, haer ongenegentheytklaerblijckelijck hebben bethoont, gelijk het vervolg sal aenwysen.

In 't vermogen, om dat al de Werelt wel kan oordeelen hoe benauwe dese twee laeste Jaeren Campagne en de Bruytschat, en uytfet, van de Infante doñe Chatarina, dit Koninckrijk moet gevallen hebben, dewijl den Koninck om 't laeste soo eerlijck als doen'lijck was uyt te voeren; genootsaecht was toe te staen, dat men langhs de straaten en by de huysen der Stadt Lixboa, met Schotels en handchoene (volgens de gewoonte

4
te dier Landen als men Aelmoessen vergadert) omgingh, eyschende, por las patoflas dela infanta, en datmen daer op noch soo drae die gelden van de gemeente beweeght waren, de munt op een vierde der eerste weerde bestond te verhoogen, om soo te beter de bedongene belofspenningen te kunnen opbrengen, en dat die gelden nadeeligh vervoert werden, noch binnn het Rijk souden blyven, en niet als met employ van's Lands vruchten, of wisselen soude over gemaectt werden.

En wanneer op 26. April de vredens Articulen gepubliceert wierden, by de Opper-mannen der Broederschappen en Gilden, soo veel machts of voorraets konde gevonden werde, dat in die vermaerde Stadt van Lixboa, een eenige toorts of enckeld' licht, ter eeren van. so langh gehandelde vrede verbont ontfteecken wierde.

Te meer wanneer men 12. Augusto des Koninckx geboorten dach naer ghewoonte met een bulle Paeft soude vereeren, moesten de kosten van dien by de particuliere Magistraet bekostight, ende wederom uyt de toefinders by hooft taxt gevonden werde.

De quote die by de ghedeputeerde van de Capitanien van Brazil toe- gheslaen is, in Suycker en Taback tot de ghedachte 80 tonnen Goudts te contribueren, sullen eerder, of immers soo drae by den Koninck ter noot van sijne hofhoudinge aenghegrepen werden als die in sijne Ministers macht sal kunnen komen, derhalven waere het niet vreemt datter van den Koninck ghepretendeert wierde. Dat de gheseghde quote, door de persoonen by haer Hoog: Moog: of die van West-Indische Compagnie te stellen uyt de handen van de gedeputeerde der Capitanien mochten ontfange werden, sonder dat'er andere particuliere Ministers of ontfangers over te seggen hadden.

En hoe soude het den Koninck oock of in't geheel of ten deele in Sout betalen dewijle de Sout-pannen alle Edel-luyden en Renteniers erf en eygen gronden zijn, waer van den Koninck niet meer en kan genieten als sijne Tollen, die over soo grove en weynigh bedragende Waere oock wel kan geoordeelt werden weynigh te zijn.

En in wat andere Specie van Waren sal den Koninck kunnen verkiesen, 't gebreck van eene der voorgenoemde te voldoen, dewijle hy (behalven sijne Tolle en tienden) geen erfgrond noch afgezonderde Rente, en heeft, als alleen het Brazil-hout dat gereserveert is gegeven tot onderhoudinghe van sijn Tafel, en Lijfwacht, en waer mede hy effen toe kan komen.

En hoe waere het mogelijk dat den Koninck tot voldoeninge van dien sijne Tollen, soo van inkomende als uytgaende Koopmanschappen by den Handelaer ter afreeckeninghe sonde laeten korten, daer de selve Tollen.

Tollen ten voedsel van den Oorlogh eer by de Joden verpand en de obligatiën gerabatteert werden, eer de helft van de drie Maenden in de welke die moeten betaelt werden ten eynde zijn. En daer men op de Beurs van Lixboa by emaginatie mede handelt, ghelijck hier te Lande met achien op levering en op sicht.

Soo dat uyt dese en meerdere niet welte verklaren insichten den Persoon of Persoonen, wien de gemelde pretensie van 80. tonnen Gouds gelast sal werden aen dat Hof te bevorderen, geen kleyne moeyte noch onweerdigheyt onderworpen sullen wesen, te meer wanneer de sulcke Persoonen, door de Portugeesen sullen bevonden werden, (by overdracht van haer Hoog: Moog:) alleen by die van de West-Indische Compagnie geauthoriseert, en de penningen by haer genoten te sullen werden. Want de Portugeesen hebben al sulck een affien van de West-Indische Compagnie, en haeren aenhangh (behalven de schriek van gelt geven) al sprack men in eeniger der Staaten onderdaanigheds Provincien, van het invoeren van een Spaensche inquisitie.

En of men schoon soude dencken dat 16 Jaer, en yder van 5 tonnen Gouds den Coninck tijts genoeg gaven, om de voldoeninge te faciliteren, soo is te bevroede dat hy meer en meer in Oorlogh met Spangnien verwerrende van Jaer tot Jaer onmachtiger sal werden, en dat den Coninck anders geen Vrede konnende maecken als onder dit verbandt gedacht heeft door den langhduerigen tijt veranderinghe van staet, of wanhoopen van invorderingh te gemoet te sien.

Van 't geschut in Brazil by de Portugeesen genomen en daer noch in wesen te vinden, ghemerckt met de Wapenen van haer Hoog: Moog: of die van de Compagnie sal niet of beswaerlijck wat komen.

Want 't is te vermoeden dat soo bevooren, als naer 't accordeeren van dese articulen 't selve door coditiuse Gouverneurs, of versmokten, of vervoert is, of dat het ter aenkomste van een Commissaris tot des selfs in vorderingh onder 't Sand of Water verduystert sal werden, want men heeft in de Maent April laest leden aen de Oost-zyde van de Sadt Lixboa voor 't Wapen-Huys gebouwt by den Heer Velt-Overste den Marquis de Marialva noch sien leggen eenige Metale stucken, ghemerckt met het teycken der West-Indische Compagnie ter kamer van Zeeland, die so draec de publicatie gedaen waere, by ontyde sijn wegh gehaelt, en noyt meer in 't gesicht gekomen.

Over de vrystellinge en vernietinge der uytdelinghe van de Sout leveringe in Sant-Ubal en kan mijns bedunkens den Coninck niet disponneeren, dewijle het alle van de beste Edelen des Rijcx Erf-gronden

6
en resten zijn, die nu haer goet en bloed ter bescherminghe van hêt
Rijck op settende qualijck daer in te verghen zijn, ghelijck in de maent
Maye leest leden op een voorwerp van sulcx is gebleecken, want eenighe
goeden Adely van Sant Ubal, weygerden niet alleen te Velde te gaen voor
dat men haer beloofde daer niet in te doen, maer dreyghden oock al
haer maeghschap en verwanten alreede op de Frontier sijnde, weder t'huys
te ontbieden, in dien men sulcx maer alleen ghedacht in 't werck te stell
len, voorgevende boven het voorfchreve, gheen luyden te zijn die fac
teurs en Schippers om de weende van 1612 laet Sout, die sy yder maen
vloet in haer pannen können hebben, acater naer te loopen, en dat het
gevoegh'lijckheyt genoegh was dat sy het op de prijs die men over quam
dede afleveren.

3. Artticul.
Het onderhouden van de toegestaene vrye vaart van Portugael en sijn
gebiet op Brazil, en wederom, is gebleecken aen de Schepen de Santa
Catarina en Lammeren-burgh.

'tEerste quam op de revier van Lisbo 17. April met opene brieven van re
commandatie van den Grave van Miranda (sijnde Portugaels Ambafadeur
extraordinaris by haer Ho: Mo: over desen vrede) aen den Koninck zijnen
Heere versoeckende, dat den Koninck ter getuygenisse van zijne Nego
tiatie en volgens de Artticulen 3 en andere, geliefde te ordonneeren dat ge
melde Schip op stonds en sonder uytsel de benoedighde afveerdinghe en
brieven mocht bekomen, en vergunt werde, zijne gedestineere reyse te
wervolgen, dan gelijck de voorlede strenge Winter 't gemelde Schip niet
had toegelaeten te Navigeeren, noch de comijssen de Solicitatie te
doen, voordat den gemelde Grave alreede 4 daghen te vooren met de
Staten Schepen tot Lixboa was aengekomen, wierden den Kapiteyn en
Comijs te raede, dat het niet voegen soude een Brief aen den Koninck
over te geven, van een Minister diese buyten 's Lands gegeven hebbende
daer na selfs ten hoove was gekomen, derhalven adresseerende sich aen
sijn Excel. met versoeck sijn favoorabel voorschryvens by den Konink
te willen helpen seconderèn, wiert haer voor de eerste antwoordt ge
geven.

o Dat hy sijne Commissie hadt volvoert en dat den Coninck sijne Ne
gotiatie aprobeerende en ratificeerende hem ontfloegh van alle ghe
volghen bekommerninge dier handelinge, maer dat men zijne vergun
de Brief van voorschryvens den Koninck kond overleveren, op den
welcken dan hem yets gevraeght werdende den raed soude hebbe te die
nen, maer dat hy anders daer niet aengedacht, an gelijck den ghemelde
Grave daer op van stonds (uyt groete der Spaensche inval) naer sijn

Gou-

7

Gouverno van Puerto, wierde gecommandeert, hebben de gemelde Per-
foonen niet een woord behulps van hem konnen genieten.

Op het overleveren van den Brief aen den Koninck, en neffens de ge-
voegde request, wierdt haer op de duplica van dien (volgens de gewoonte
van dat Hof) aen Don Antonio de Souza, mierde eerste Secretaris van
Staet behandicht, ter mondelinge afwylinghe gegeven, datter een re-
solutie van sijne Majesteyt lach, gheen Scheepen, noch eyghene, noch
vreemde Natie, naer Brazil te laten vaeren, als met gheheele Vlooten
waer van yder in tijts soude aengeleght werde haer daer naer te regulee-
ren, insonderheyt op het weder keeren van Brazil naer dese Koninck-
rijcken, en als men sijn Ed. daer op weder voorhielt, dat de vredens
Articulen van sulcken inhoud niet en waeren, veel min de meyninge van
haer Hoog: Moog: en selfs van den gemelde Ambassadeur over die ghe-
seten hebbende, als bleeck by zijn excell. brief van recommandatie
(ten waere die brieven ten quader trouwe ghegeven waren, dat in soo Il-
lustre Persoon niet te presuineeren stont) en zijn excel. aen den Consul
van der hoeven tot diverse mael anders had beright, seyde hy an-
dermael dat men soud ghenieten den inhoudt van 't derde Articul.
Ghelijk haer eyghene Natie en de Ergelse, en dat sy over die materie
niet anders te verwachten hadden; waer op noch meer malen Replique
aen de hooge regeeringhe ghedaen zijnde (soo verre het respect en eere
van haer Hoog: Moog: met dat Koninckrijck konde lyden) Isor anders
niet opgevolgt, als dat de personen dese handelinghe bevoolen, haer
hebben genootsaecht gevonden, van de vredens voordeelen alstant te
doen, en van Solicitanten, bedingers te werden, enter benefitie van
soo kostelick Schip en goet te trachten, de Licentie door gelt gheven,
en als uyt bedonge koop te verkrijgen.

Waer toe zy voor eerst in handelinghe sijnde met Don Sebastiaen Cefari
de Menezes Aerbisschop van Lixboa, en daer na, met eenen Don Hen-
rique, Henrique de Miranda Commaissaris Generael van de Artilleria,
tot het geven van 4 duysent Crusados Iuchus soo ongeluckigh gheweest
zijn, dat den Koninck (of eer den Secretaris de Souza) daer yet van ver-
witticht, niet alleen de gheseghde ministers, maer oock den Marquis
de Niche, groot Admiraal van 't Rijk; (onder welke permissien in
blanck waren berustende) heeft verboden daer van te disponneeren tot
naerder ordre.

Waer mede haer dese tweede middel benomen zijnde, sy op een derde
en uytterste hebben gedacht, te weten, den Koninck te presenteeren,
haere Goederen ter afveerdighe in den Tol te lossen, en mer hun Schip
sijnen dignste op sijne Brazille Vloot te Kruyfen, den tijt van twee
maenden

maenden of wel soo lange tot die door haer in Zalvo soude geconvoyeert geweest zijn; en dat sonder een enckelde rees voor dien dienst te genieten, dan alleen de vrydom haerer reyse.

Welcke voorflach by den gesegghden Aerts-bisshop en den Grave van Castiel-Mejor, (als eerste Ministers) in 't eerst hoogh op genomen wiert, dan echter op 't laest afgeslagen.

Soo dat niet jegenstaende alle dese aangewende middelen en devoiren, de comijfen van 't gemelde Schip, (als ten uystersten verlegen) genootsaectt zijn geweest ter behoudenisse van haer Meesters Schip en goederen, op andere middelen te dencken.

't Fluyt Schip Lammeren-burgh quam op de gesegghde Revier uyt Zeelant 25. May, en is door gelijcke trappen van sollicitatie mede onderhouden tot ultimo Augusto, wanneer hem permissie is gegeven te sul-len mogen gaen met de Portugeese Schepen die 15 November soude uytzeylen, dan sal op de Kust van Brazil soo langh moeten wachten tot hy met de selve Schepen onder de gheheele Vloot die noch maer 15 April 1664. van Lixboa naer Brazil sal vertrecken te rugh come, al blevense ter gevoeg'lijckheyt van haer Negotie twee Jaeren uyt, gelijck het met de laetste Vloot gebeurt is, en sal in Brazil niet anders vermoghen te laden als Braziliën-hout, uyt een partye die in Zeeland t'huys hoorende over ettelijke Jaeren reets op 't recif in pretentie heeft gheleghen, soo dat het Hout, uyt de bewaringh der eecupage en langhduerighe Maentgelden wel meer mocht komen te kosten als het weerdig is, al hoewel het de geïntresseerde van nu af aen haer eyghen noemen.

Dat de goederen uyt Nederlandt in Portugael komende, eenmael de inkomende rechten op de eerste plaets betaelt hebbende daer naer op andere Zeehavens vervoert werdende, daer van bevrijt soude wesen, wert niet geobserveert, want daer sijn exempelen van dat Schepen die 't Amsterdam op dit verstant goederen hadden op Lixboa aengenomen, ende zeylende op Sant-Ubal om Sout, de Tollen tot Sant-Ubal hebben moeten betaelen, en 't goet met Barcken te Lixboa komende, was het niet minder bevrijd, als had het noch eens adroittuyre van Hollant op Lixboa gekomen.

Soo is 't mede bevonden van goederen die de Tollen in 't eerst inkommen tot Lixboa hadden betaelt en op Villa Nova wierden versonden, schoon men tot Lixboa sulx verklaerde te gheschieden, eer die ghelofft wierde, om de Tollenaers van achter docht te bevryden datse, verhandelt of van Meester verandert soude werden en mocht de presentatie van alsulcke verklaringe onder Eede, ende met ghetuyghete doen, niet helpen.

4. Articul.

Ontrent de vrye Navigatie over Africa en Santhomé sal't selve als op Brazil gepraetiseert werden, doende de Portugesen in desen grooten voorzicht, datse, doch in den sin hebbende geene van de besproockene voordeelen de Hollanders in te willigen, 't selve in practijk en werck stellen eer en bevoorens sy op de beloofde 80. tonnen Gouds yets betaelt hebben, op datse daer naer in gebreeke blyvende geen perikjel en loopen dat desen Staet, 't betaelde sich aenmatige, en evenwel haer actie op die kroon reserveeren.

5. Articul.

Indien dan alle verschil, twist, en actien dewelcke van de vereenighde Nederlanders teghen den Koninck en het Rijck van Portugael tot noch toe sich aengevangen en gmoveert, of aenghevangen en gmoveert konden werden, alleene fullen ophouden door de betalinghe der 80. tonnen Gouds, en 't volkomen ghevolgh van den inhoud der drie voorgaende artikelen. Soo diende die by na wel te continueeren soo lange geen betaelinghe van 't een en vergenoeginge over 't ander werdt ghegeven, en sooder geen of ten minsten geen volkomene volght: gelijk het sich op doet, soo waere het onnoodigh die door dese ghesingeerde vrede oyt op geschort te hebben, dewijle het wel mochte ghebeuren dat het ten laetsten daer toe wederom konde komen, hebbende (naer alle schijn) den Portugees in 't maecken van dese vrede, en 't belooven deset penningen, en voordeelen (die hy selfs wel weeten kan onmachtigh te zijn op te brengen) maer voorgehad sijne vloten te veyliger uyt en in te krijgen, en soo veel tijds te winnen, onderwijl hy de armen vry hebbende, eenige veranderinghe van vrede of Oorlogh tusschen hem, en desen staet, en eenigh andere Natie mocht te gemoet te sien.

6. Articul.

En dit is den Koninck die in plaets van soo naeuwe en gehypotijkerde artikelen te voldoen, komt sultineeren dat men hem Couchin in Oost-Indien afgenomen, diende te restitueeren, daer tusschen 't veroveren van die plaets en den tijdt dat den Vrede in dat gewest kan ghepubliceert werden ten minsten 18. Maenden fullen verloopen wesen, want tot de publicatie van den Vrede is van Lixboa naer Oost en West-Indien maer ordre gegacn met de Schepen 22. April uyt die Revier vertrocken, dan 't is geen wonder dat hy mede yets rechts of onrechts soeckt in te brengen, dewijle hy vreest dat konnende bylange naer het gheaccordeerde volbrengen, anders alle de klachten over sijne zijde soude vallen.

En om haer Hoog: Moog: reets afte wysen van de betaelinghe der 80. tonnen Gouds, is het mogelijk geschiet dat hy door eenen quidam onlangs in den Haegh verhoeden, haer ter leen afgeheverigt 10. Mil-

B

lioenen

lioenen ter hypoteeck alleen van sijn Konincklijcken woordt en Obligatie.

7. Articul.

De Tollen die 1653. in Portugael betaelt wierden zijn minder als die van doen af vorderwaerts tot t'acordeeren van dese Artikelen betaelt zijn, op de inkomende Goederen drie ten honderde, die de ontfanghers der Tollen (expliceerende dit articul) seggen te moeten verstaen werden van Waeren op Hollantse gront gewaßen, of soodanighe manufactueren die door niemant anders als die Natie kan gemaect, of daer gebracht werden, en daer op en is tot noch by den Koninck den ontfanger niet anders geordonneert, wien step op sijn sustimie blijft.

Soo dat men de Interpretatie van yder Minister in zijn Offitie, en de onkunde van alles by 't ghemeen moet onderworpen wesen.

Want yder seght niet te kunnen gehoorsamen sonder te weten, wat, dewijle de Artikelen noch noyt schriftelijck aen de tribunalen zijn uitgegeven noch minder voor de Gemeente in 't particuliere den druck ghemeen gemaect.

8. Articul.

't Salaris der wachters en werdt op 14 dagen niet bepaelt, schoon de Schepen met stuck-goederen geladen, langer in lossinge laegen, maer werden de Schippers afgedrongen behalven ('t geven van Kaesen, en Boter, Stockvis ende anders aen de Toorens, en de kost aen de Wachters binnen Scheeps-boort) twee testoenen yder dach van de eerste huere, datse onder de uyterste forterets ten Ancker komen, tot datse haere volkomene quitancie van haere lossinge, en den Tol verthoonen, dat by storm en regenachtigh weder, en observatie van heylige daghen die in dat Rijk veel vallen, somwijl wel 6. weecken en meer aenloopt.

Ende behalven dit doense noch de 2. testoenen daeghs betaelen aen de Schepen die noch lossen noch laden, ende maer alleen de Haeven in 't voorby zeylen aen doen, om te sien of er eenighe vracht vorderwaerts voorvalt, en selfs aen 't Schip de Santa Catarina legghende alleen in 't solliciteeren van sijne Papieren ter afveerdinge op Brazil, dat verr' buyten meyninge van lossen en laden was, hebbense doen betaelen van d'eerste huer dat hy in de Revier van Lixboa quam tot de laetste, dat hy wanhoogh van sijn verfoeck, sijn carguefoen daer most lossen, en ghedwonghen was een ander reys, aen te nemen, 't welck was over de drie maenden.

9. Articul.

Haer Hoog: Moog: hebben tot Consul haerer onderdanen in 't Koninckrijk van Portugael nu van nieuws herstellt Sr. Walter van der Hoeve, die

ve, die de vrydom der Natie wel voorfaet foo veele het in sijne macht is, dan dewijle de Portngeesen veel op uytterlijcken schijn sien, en de inkomste van het consulaatschap, sonder ander pensioen, by verre naer foo veel niet op en kan brengen, als dat van den Consul der Engelsche Natie, die een ten honderde geniet van alle het ghene by zijn Koninckx onderdanen over dat gheheele Rijk wert verhandelt, en boven dat noch een ordinaer Ambassadeur t'zijner ondersteun heeft foo is't seecker dat d'eene meer aensien ende respect ten Hove heeft, en meer afveerdinge kan te wege brengen als de andere.

Den rechter conservateur diende wel verkooren gestelt, en gegageert te werden, by die van de Natie selfs op datse hem ten Hove noodigh bebbende (met vrymoedigheyt haere saecke konnen bekennt maecken, en in betrouwen bevoolen laten hem daer mede als uyt vreesse van zijn pensioen te verliezen, te beter tot haerer bescherminghe ter verplichten, daer ter contrarie eene gestelt zijnde by de Kroon, te groot of bemoeijelyck sal wesen, t'aller noodigh huer lastigh te vallen.

10. Articul.

Of de Magistraet der Steden sullen toelaeten dat de Goederen, van yemandt der Nederlantische Natie in Portugael stervende by andere sal beseten en gheadministreert werde staet in groot naerduncken, want voor desen sijn daer groote contestatien over gevallen.

11. Articul.

't Niet arresteeren van Schepen wert foo veel onderhouden dat in de Maent van April en Meye laest-leden niet alleen wierden opgehouden de Koopvaerdy Schepen, willende met Sout, Fruyt &c. van Lixboa op de Maes, maer selfs t's Lants-Fregat Harderwijck gecommandeert by den Capitain Jan van Nes van Rotterdam, den tijt van ruym 16 a 18 dagen alleen uyt voorgeven van den Secretaris van staet die seyde den Koninck haer Ho: Moog: en andere sijn gheallieerde had te schryven, daer nochtans daghelijckx Schepen van onse en andere Natie op Vrancrijk en Engelande in Zee gelaten wierden.

In Junio wierde het Fluyt Schip de Sant Agatha Schipper Cornelis elders opgehouden over de drie weecken, om datter voorgegeven wierd, datter een Edelman met Brieven aen haer Hoog: Moog: most gaen, die ten laetsten komende in Engeland most aengeset werden, schoonder als doen schoonder en veel bequamer Engelsche Schepen op de Revier van Lixboa lagen.

In 't begin van October is Capitein Jan van Amstel met zijn byhebbende Schepen mede vele dagen opgehouden, op het voorgevende dat den gevangenen Marquis Leche was uytgebroocken, en men hem moest soecken.

12. Articul.

Hoe vry het de Nederlanders toestaet van Portugael op Spangniën te handelen, staet het duyr die het beproeft hebben, dewijle de Schepen van daer op Cadix gaende, het den naem moeten geven van op de Levant te gaen

Vele weten hoe langhe het Schip den Gouden bergh, Schipper N. Byloo, van deffels Haven tot Lixboa in perikel van confiscatie van Schip en goet heeft gelegen die willende waerlijck naer Genua, alleen die Revier maer aen deed, om in d'uyterste noot lijf en goet te bergen, en dit alleen op voorgevens dat hy naer Cadix wilde, en de inghelaede Goederen (dat noch maer Manufactueren waren) Spangjaerts toehoorden, soo dat hy niet teghenstaende het sterck voorschryvens van haer Hoog: Moog: en noch niet als uyt gratie en heeft kunnen sijn vrydom verwerven tot 10 Junio, wanneer hy over de Maenden soo met ghevanckenis en andere moeyelijke procedueren seer qualijck was ghetraceert geweest.

13. 14. 15. Articul.

Dat geen Nederlanders by den ordinarie Alcaido, in recht kan aengesproocken of tegens-sijnen wil aengehouden werden, blyjckt anders dewijle de minste Portugees, willende een Nederlander affront aendoen, gelooft wert en macht heeft, de beste der Natie in 't gevangen Huys te doen smijten, sonder van sulcx doen te kunnen gedwongen werden reden te geven, tot hy sijn patie geboet hebbende sulcx te willen wert.

En dat de Nederlanders ter invorderinge harer schulden op de Portugeesen geene Brieven van vrye geleyde of Heere beschuttinghe soude hebben te ontfien, kan niet geleden noch ingevoerd werden: en mochten de zelve wel wenschen dat in kas van faillissement van eenige Portugeesen neffens andere ingerechte conquerentie mochte komen, die in tegendeel als Burgers in sodanigen kas, niet als te veel preferentie voor haer, ende uytfluytingh van Nederlanders pretendeeren, en hun aenmatigen.

En dat den Koninck de Kerckelijcke macht en inquisitie, soude beweeren, en in kas van vervolgh wederhouden eenighe Nederlantsche goederen aen te slaen, is onmooghelijck, want de Koninck selfs moet lijden so stip onder die te staen, dat hyse in alles blindeling moet komen te gehoorfamen, onder de minste teycken van ongenegertheyt te thoonen; dan de beste bescherminge voor alle perikel van dien is, sich gemaacht in sijn gevoelen te thoonen, ende yder by 't zyn te laeten.

16. Articul.

Ik meyne indien 't eeniger tijt verschillen ontsaen tusschen den ghemelden

13
melden Koninck en desen staet, datter in plaetse van twee Jaeren waerschouwingen in 't invorderen van wederzijts intreft, aen gene zyde niet een halve ure tijts sal gegeve werde, dewijl de fiscaelen van nu af aen uyt zien ende de Kapers, Tamborin, Carlos ende Justo de Bils en haeren aenhangh, niet anders doen, als bidden datter hoe eerder hoe liever rupture kome, die het Huys van den Secretaris en Visco don Anthonie de Suza mercede met hunne Negotie meest ophouden.

En wat soude men buyten dien van alle naergelaten schulden te verwachten hebbe, dewijle men nu in volle geniet van vrede, daer naelijcx aen kan komen sonder proces te intenteeren.

17. Articul.

Indien dan schoon het tractaet in 't eene of het ander deel van de Werelt door yemants onderdanen wiert geviolceert geen societeit of vrientschap sal breecken, maer niet te min 't verbont in zijn volkomene recht ende Viguetia ongekrenckt sal behouden werde, en alleen die gestraft, en in boete fullen gellagen werden, die men sal bewijfen teghens de Wetten van het Tractaet misdaen te hebben. Soo mogen de geseghde Roovers, van nu af aen sonder schroom haere neeringe wel ter hand nemen. Want de straffe kan hun niet aen ghedacht werde, voor dat men se in handen ende banden heeft, daerse hun in sulcken geval wel fullen voor beschermen met yder reys nieuwe vonden ende Havens verschuylingh uyt te vinden, gelijkke met kennisse van al de Werelt, en verdriet van vele so lange tijt hebben weten te practiseeren, en voor alle neersticheit van Staten Schepen te beschermen, en wat voldoeninge van wedergaef salmen kunnen hoopen van Roovers die ondergeen vlagh en forteeren, noch minder burgen stellen van niemant te beschadighen, en boven dat niets en besitten dat vast of aenspreeckelijck is. Ten waere van Tamborin, het Habito van Sant Jago, en van de Bils de oude Fluyt den Oliphant in de Bahia van Cadix by nacht van Ancker gehaelt, daerse nu voorde derde mael mede naer Brazil willen.

18. Articul.

't Oordeel over de weerde der Koopmanschappen en Vistalie door de Nederlanders in Portugael te brengen, wert door den ontfanger van den Tol alleen gedaen, volgens sijne eygene fantasie sonder voorgeschreve taxst, of tarjff onderworpen te wesen, en dat somwijlen soo hoogh dat de Koopluyden dickwils benoodicht werden, het voor den taxst te laeten, ende de weerde van dien, drie Maenden, daer naer tegens 't gene sy over yets anders in den Tol schuldig mochten wesente recontreeren.

Of ten minsten maenden en daghen niet gaen en komen de weerde te bedingen, als kosten se haere eygene goederen, die onderwijle daer in

een open Tol-huys van een yder gehandelt en verfmeten wert, 'k fwijg noch de moeyte die men heeft, met meten, wegen, en looden, want het minste stuk alwaer het schoon maer drie stuyvers weert, moet door 7 a 8 handen passeeren, en van yder Carrafter ontfangen, alle welke moeyelijkheden en bekommeringe de Koopluyden dickwils soo onlustigh maecten, datse de Goederen uyt schroom van dien, ontfien te loffen, voor dat hun occasie van verkoopen voorkomt, ende wanneer het juyft den ontfanger dan oock niet te pas komt, soo moet dan weder dickwils den kooper op een ander gaen, en den verkooper andermael met sijn goet blyven sitten.

19. Articul.

Indien 't verlijff van Oorloghs Schepen in geene Haven verhinderinge moet geven, aen wederzijds ghealieerde, waerom hebben d'Engelsche onder de Vlagge van den L. Vies-Admirael Lauwson, in't eynde der Maent Julio laestleden haer tot Lixboa so groten preferentie willen aenmatigen, datse geen Nederlantsche Sloepen by nacht konden gedoogen langhs de Revier te roeyen, sonder daer naer te schieten, noch die aen de gewoone steyger te sien leggen sonder de Matroosen tegens malkanderen op te hieten, jae soo verre datter onder dat graeuw op 29. Julio foodanigh disordere quam datter van wederzijds Natie 2 a 3 dooden en meer als 12 gequeesten vielen.

20. Articul.

Hier van kan niet geoordeelt werden, voor datter ongelijk geschiede, en dan souden de ongeluckige gevoelen hoe datse in 6. of 12. Maenden de restitutie van het haren souden bekomen dewijle de goederen onder foodanige Luyden, die sulcke dade soude bestaen (en mooghlyk den Fisco tot Patroon hebben) so drae versmelten als gevonden werden.

21. 22. Articul.

De Lastgelden, en 't onderhoud van de Capelle van Sant Andreas en wert niet vermindert.

Tot het eerst is den Consul by den Commissaris van de Sevenhuysen, over dit niet ontfanckelicke verklaert, voorgevende dat het foodanige al oude wetten sijn die de Voorlaten van veele Koningen, hebben onverminderlijck verhypotikeert.

En 't ander wert door oneenigheyt der Nederlantsche Koopluyden sels versuymt die haer door de Munnicken van d'ordre van Sant Dominico (in wiens Kerck de gheseghde Capelle staet) onder pretest van Grados d'Ofitie, laeten verleyden, werdende d'een quansuys opperdecken van de Capelle en d'andere Vendrigh van de duytsche Compagnie gemaect.

23. Articul.

23. Articul.

Degenste draegen tot bescherminge van sijn Perfoon en Goederen is wel noodigh dewijl die sulcx niet doet binnen Lixboa, niet eenen Hoet (schoon by lichten dage) kan op sijn Hooft behouden, noch selfs geen Goederen by den Tol afgeveerdicht, over de Koniucklijcke plaets brengen of de Soldaten nemen 't geen sy krijgen kunnen, en doen in 't ghesicht van den Adel, en 't Palais, de grootste Violentie van de Werelt.

25. Articul.

Sijn wederzijds Vyanden Goederen vry wanneerle maer in Schepen van eene der twee partyen en zijn, waerom is dan, als bevoorens by Articul. 12. gefeght aen 't Schip den Gonden Bergh sulcken langhen dentie gepleeght, en den Schipper soo harden proceduere aenghedaen en niet als uyt respect van 't ernst aen schryvens haerer Hoog: Moog: vry gelaten daer hy noch geen Vyanden Goederen in hadt, en dat wanneer den Conzul van der Hoove d'ordonnantie der ontslagninghe uyt handen van den Grave van Castel Mejor ontfinch, seyde dat hy geloofde dat het eerder had konnen gheschieden, hem door den Marquis de Niche dier bystont gerepliceert wierd, soo hy meynde ongelyck te gheschieden, het noch eens by rechte kon verheffen, maer dat hy dan gheen afveedinge van faveur meer moft verhopē.

De Schipper heeft mede alle om gelden van lossen, laden &c. moeten betalen alsoo de aenklagers sustineerden dat den Koninck wel vermocht te geven en vergeve, maer niet op hunne kosten als luydende de sententie, niet dat het Schip wiert vry gegeven als qualijck aengehouden, maer op 't ernstigh aenmanen harer Ho: Moog: wien hy in desen had gewild sijn goede genegentheyt bethoopen.

25. 26. Atticul.

De Nederlanders die eenige vaste Goederen in Brazil pretendeeren te hebben, fullen daer van seer bekommerlijck 't eeniger tijde yets komen te genieten; dewijle t'zedert den tijt van 't overgaen dier Landen, de selve veelmaelen, door erfenisse, verkoop, of schult konnen overgegeven ende getransporteert zijn, en dat diele nu besit soo groote omgelden ter verbeteringh van het pant sal pretendeeren ghedaen te hebben, als de weerde van d' Hypoteek sal konnen wesen.

En onseckerder zijn de daergelaete uytstaende schulden, dewijle de Persoonen aen wien die zedert 't Jaer 1651. zijn ghebleven, konnen in ongelegentheyt gevallen of overleden zijn, ja selfs haere Erfgenen.

E Y N D E.

